

Bruselj, 1.12.2017
COM(2017) 721 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**o jamstvih, ki jih krije splošni proračun
Stanje na dan 31. decembra 2016**

{SWD(2017) 435 final}

Vsebinsko kazalo

1.	Uvod.....	2
2.	Operacije jamčijo proračun EU in drugi mehanizmi za krizno upravljanje.....	2
3.	Razvoj zajamčenih transakcij.....	5
3.1.	Transakcije, ki jih neposredno upravlja Komisija.....	6
3.1.1.	Evropski mehanizem za finančno stabilizacijo (EMFS).....	6
3.1.2.	Instrument plačilnobilančne pomoči (BOP).....	6
3.1.3.	Posojila za mikrofinančno pomoč (MFA).....	7
3.1.4.	Posojila Euratoma	8
3.2.	Razvoj zunanjega financiranja EIB.....	8
4.	Tveganja, krita iz proračuna EU	9
4.1.	Opredelitev tveganja	9
4.2.	Sestava skupnega tveganja	9
4.3.	Letno tveganje, ki se krije iz proračuna EU.....	9
4.3.1.	Izpostavljenost držav članic	9
4.3.2.	Izpostavljenost tretjih držav	10
5.	Jamstveni sklad za zunanje ukrepe	12
5.1.	Aktivacija jamstev.....	12
5.1.1.	Plačila iz gotovinskih sredstev	12
5.1.2.	Plačila iz proračuna EU.....	12
5.1.3.	Unovčenje jamstev iz Sklada in izterjave	12
5.2.	Razvoj Sklada.....	14
6.	Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI).....	15

1. UVOD

Cilj tega poročila je spremljati kreditna tveganja za proračun EU zaradi danih jamstev in posojil, ki jih Evropska unija da oziroma dodeli bodisi neposredno bodisi posredno prek jamstev za projekte, ki jih EIB financira zunaj Unije.

To poročilo je predloženo v skladu s členom 149 finančne uredbe¹, na podlagi katerega mora Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu enkrat letno poročati o proračunskih jamstvih in tveganjih, povezanih z njimi.

Poročilo je sestavljeno na naslednji način: v oddelku 2 so navedene ključne značilnosti transakcij, za katere jamči proračun EU, predstavljenih je tudi več drugih dodatnih mehanizmov kriznega upravljanja, ki ne predstavljajo nikakršnih tveganj za proračun EU. V oddelku 3 je predstavljen razvoj zajamčenih transakcij. V oddelku 4 so predstavljena glavna tveganja, ki jih krije proračun EU. V oddelku 5 je opisana aktivacija jamstev in razvoj Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe („Sklad“)², v oddelku 6 pa je opisan razvoj Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI)³.

To poročilo je dopolnjeno z delovnim dokumentom služb Komisije (v nadaljnjem besedilu: delovni dokument), v katerem so podrobne razpredelnice in pojasnila. Vsebuje tudi makroekonomske analize držav prejemnic posojil in/ali jamstev EU, ki predstavljajo večji del izpostavljenosti Sklada.

2. OPERACIJE JAMČIJO PRORAČUN EU IN DRUGI MEHANIZMI ZA KRIZNO UPRAVLJANJE

Tveganja, ki se krijejo iz proračuna EU, izhajajo iz različnih posojil in jamstev, ki jih je mogoče razdeliti v štiri kategorije:

2.1. Posojila, ki jih je Evropska unija odobrila za makroekonomske cilje

Taka posojila zajemajo (1) makrofinančno pomoč⁴ („MFA“) za tretje države (2) plačilnobilanca („BOP“)⁵ posojila za pomoč pri odpravljanju težav v plačilni bilanci za države članice, ki niso del euroobmočja, ter (3) posojila v okviru Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo („EFSM“)⁶ za pomoč vsem državam članicam, ki se soočajo z resnimi ekonomsko-finančnimi težavami ali jih takšne težave ogrožajo zaradi izrednih dogodkov, nad

¹ Uredba (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002, UL L 298, 26.10.2012, str. 1.

² Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 z dne 25. maja 2009 o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (Kodificirana različica), t.i. uredba o Jamstvenem skladu (UL L 145, 10.6.2009, str. 10).

³ Uredba (EU) 2015/1017 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2015 o Evropskem skladu za strateške naložbe, Evropskem svetovalnem vozlišču za naložbe in Evropskem portalu naložbenih projektov ter o spremembi uredb (EU) št. 1291/2013 in (EU) št. 1316/2013 – Evropski sklad za strateške naložbe („Uredba EFSI“). UL L 169, 1.7.2015, str. 1.

⁴ Makrofinančna pomoč se lahko dodeli tudi v obliki nepovratnih sredstev za tretje države. Sklici na pravne podlage so navedeni v Prilogi k Razpredelnici A2B delovnega dokumenta.

⁵ Uredba Sveta (ES) št. 332/2002 z dne 18. februarja 2002 o ustanovitvi aranžmaja za zagotavljanje srednjeročne finančne pomoči za plačilne bilance držav članic (UL L 53, 23.2.2002, str. 1).

⁶ Uredba Sveta (EU) št. 407/2010 z dne 11. maja 2010 o vzpostavitvi Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo (UL L 118, 12.5.2010, str. 1).

katerimi nimajo nadzora. Aktivirajo se v povezavi s finančno pomočjo Mednarodnega denarnega sklada (MDS);

2.2. Posojila za mikroekonomske cilje

To poglavje se nanaša na posojila Euratom.

2.3. Financiranje Evropske investicijske banke (EIB) v državah nečlanicah („zunanje financiranje EIB“), ki jih krijejo jamstva EU⁷

Zajamčeno zunanje financiranje EIB, posojila MFA in Euratoma tretjim državam od leta 1994 krije Jamstveni sklad za zunanje ukrepe (Sklad), medtem ko se posojila za odpravljanje plačilnobilančnih težav ter posojila EFSM in Euratoma državam članicam krijejo neposredno iz proračuna EU.

Sklad krije neplačila obrokov posojil in jamstva za posojila, ki so bila odobrena državam nečlanicam, oziroma za projekte v državah nečlanicah. Ustanovljen je bil z namenom:

- ustvariti „likvidnostno rezervo“, ki bi preprečil vpoklic sredstev iz proračuna EU ob vsakem neplačilu ali zamujenem plačilu obroka zajamčenega posojila, ter
- ustvariti instrument, ki bi zagotavljal proračunsko disciplino, z določitvijo finančnega okvira za razvoj politike EU glede jamstev za posojila EU in EIB tretjim državam⁸.

Če tretje države postanejo članice, Sklad ne krije več posojil v zvezi s temi državami in je tveganje treba kriti neposredno iz proračuna EU. Sklad se oskrbuje s sredstvi iz proračuna EU in mora ves čas imeti na rezervi določen odstotek neodplačanega zneska posojil in jamstev za posojila, ki jih krije Sklad. Ta odstotek, t. i. ciljna stopnja, trenutno znaša 9 %⁹. Če Sklad nima dovolj sredstev, se potrebna sredstva črpajo iz proračuna EU.

2.4. Financiranje Evropske investicijske banke (EIB) in Evropskega investicijskega sklada (EIS) v državah nečlanicah, ki jih krijejo jamstva EU –Evropski sklad za strateške naložbe

Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI) je osrednji element naložbenega načrta za Evropo, katerega namen je spodbuditi dolgoročno gospodarsko rasti in konkurenčnost v Evropski uniji.

Jamstvo EU zajema financiranje in naložbene operacije, ki jih EIB odobri v okviru dela za infrastrukturo in inovacije, in tiste, ki jih odobri Evropski investicijski sklad v okviru dela za MSP, drugi del pa se izvede na tveganje skupine EIB.

EIB in EIS sta odgovorna za oceno in spremljanje tveganja posameznih operacij ter poročanje Komisiji in Evropskemu računskemu sodišču.

⁷ Sklici na pravne podlage so navedeni v Prilogi k Razpredelnici A3 delovnega dokumenta.

⁸ Čeprav so zunanja tveganja nenazadnje krita iz proračuna EU, deluje Jamstveni sklad kot instrument za zaščito proračuna EU pred tveganjem neplačil. Za zadnje letno poročilo o Skladu in njegovem upravljanju glej COM(2017) 488 final z dne 14. 9. 2017 in priloženi delovni dokument služb Komisije (SWD(2017) 296 final z dne 14. 9. 2017). Poročilo za leto 2017 bo predvidoma na voljo do septembra 2018 na spletni strani <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

⁹ Za celotno poročilo o delovanju Sklada in ciljni stopnji oblikovanja rezervacij glej COM(2014) 214 final z dne 8. 4. 2014 in priloženi delovni dokument služb Komisije (2014) 129 final.

Jamstveni sklad za Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI GF)¹⁰

V skladu s členom 12 uredbe EFSI¹¹ Jamstveni sklad EFSI predstavlja likvidnostno rezervo, iz katere se poplača EIB, če pride do unovčitve jamstva EU. V skladu s sporazumom o EFSI med EU in EIB se unovčitve jamstva izplačajo iz Jamstvenega sklada EFSI, če njihov znesek presega sredstva, ki jih ima EIB na voljo na računu EFSI. Račun EFSI, ki ga upravlja EIB, je bil vzpostavljen za zbiranje prihodkov EU iz naslova operacij EFSI v sklopu jamstva EU in izterjanih zneskov ter, odvisno od razpoložljivega stanja, za izplačilo unovčitev jamstva EU.

V Jamstvenem skladu EFSI so rezervacije oblikovane progresivno, pri čemer se upošteva povečanje izpostavljenosti jamstva EU.

V skladu s členom 12(4) sredstva Jamstvenega sklada EFSI neposredno upravlja Komisija, vlagajo pa se v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja, pri čemer se upoštevajo ustrezna bonitetna pravila.

2.5. Drugi mehanizmi kriznega upravljanja, ki jih ne krije proračun EU

V okviru odziva na krizo je bilo vzpostavljenih še več drugih mehanizmov, ki pa ne predstavljajo nikakršnih tveganj za proračun EU:

– *Instrument posojil za Grčijo (GLF)*¹², ki se financira z dvostranskimi posojili drugih držav članic euroobmočja Grčiji, ki jih centralno upravlja Evropska komisija.

– *Evropski instrument za finančno stabilnost (EFSF)*¹³: EFSF so junija 2010 ustanovile države članice euroobmočja kot začasni mehanizem za reševanje, da bi zagotovile finančno pomoč državam članicam euroobmočja v okviru programa za makroekonomske prilagoditve. Pogodba o ustanovitvi trajnega reševalnega mehanizma, evropskega mehanizma za stabilnost (EMS), je začela veljati 27. septembra 2012. EFSF od 1. julija 2013 naprej izvaja svoje obstoječe programe za Grčijo (skupaj z IMF in nekaterimi državami članicami) ter za Irsko in Portugalsko (skupaj z IMF, nekaterimi državami članicami in EU/EFSM)¹⁴, vendar ne sodeluje več v novih programih financiranja ali v sporazumih o posojilih.

– *Evropski mehanizem za stabilnost (ESM)*¹⁵: ESM je pomembna komponenta obsežne strategije EU, zasnovane za varovanje finančne stabilnosti znotraj euroobmočja z **zagotavljanjem finančne pomoči državam članicam euroobmočja, ki imajo finančne težave ali jih te ogrožajo**. Gre za medvladno organizacijo, za katero velja mednarodno pravo, s sedežem v Luksemburgu in z dejansko posojilno sposobnostjo 500 000 milijonov EUR.

¹⁰ Za več informacij o upravljanju Jamstvenega sklada EFSI glej COM(2017)326 final z dne 16.6.2017.

¹¹ Uredba (EU) 2015/1017 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2015 o Evropskem skladu za strateške naložbe, Evropskem svetovalnem vozlišču za naložbe in Evropskem portalu naložbenih projektov ter o spremembi uredb (EU) št. 1291/2013 in (EU) št. 1316/2013 – Evropski sklad za strateške naložbe („Uredba EFSI“). Evropska komisija in Evropska investicijska banka (v nadaljnjem besedilu: EIB) sta sporazum o upravljanju EFSI in odobritvi jamstva EU (v nadaljnjem besedilu: sporazum o EFSI) podpisali 22. julija 2015. Sprememba tega sporazuma je bila podpisana 21. julija 2016.

¹² Več o Instrumentu posojil za Grčijo:

http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_en.htm.

¹³ O EFSF: <http://www.efsf.europa.eu>.

¹⁴ Za posojila, odobrena v okviru EU/EFSM, jamči proračun EU.

¹⁵ Več o ESM: <http://esm.europa.eu>.

3. RAZVOJ ZAJAMČENIH TRANSAKCIJ

V tem oddelku je predstavljen razvoj zajamčenih transakcij, in sicer najprej tistih, ki jih neposredno upravlja Komisija, in nato še tistih, ki jih upravlja EIB.

Razpredelnica 1: Skupni neplačani zneski, ki se krijejo iz proračuna EU, na dan 31. decembra 2016 (v milijonih EUR)

	Neodplačana glavnica	Obračunane obresti	Skupaj	%
Države članice*				
Euratom	241,06	0,80	241,86	0,29 %
Plačilna bilanca	4 200,00	71,60	4 271,60	5,13 %
Ocena	1 651,32	13,15	1 664,47	2,00 %
EMFS	46 800,00	655,79	47 455,79	57,01 %
Delna vsota za države članice**	52 892,38	741,34	53 633,72	64,43 %
Tretje države***				
Makrofinančna pomoč	2 946,60	17,30	2 963,90	3,56 %
Euratom	10,37	0,02	10,39	0,01 %
EIB****	26 482,04	156,89	26 638,94	32,00 %
Delna vsota za tretje države	29 439,01	174,21	29 613,23	35,57 %
Skupaj	82 331,40	915,55	83 246,95	100,00 %
<p>* To tveganje se krije neposredno iz proračuna EU. To vključuje tudi posojila Euratoma in EIB, dodeljena državam pred njihovim pristopom v EU.</p> <p>** Ti zneski ne vključujejo dejavnosti EFSI, pri katerih je bilo na datum poročanja izplačanih 4 392 milijonov EUR.</p> <p>*** Tveganje, ki ga pokriva Sklad, je omejeno na 20,03 milijarde EUR</p> <p>**** Vključena so posojila, prenesena na EU, potem ko je Sirija prenehala odplačevati posojila EIB. (znesek: 247,20 milijonov EUR). Ta posojila so bila v celoti oslABLJENA v računovodskih izkazih za leti 2015 in 2016.</p>				

V razpredelnicah A1, A2a, A2b in A3 delovnega dokumenta so navedeni natančnejši podatki o teh neplačanih zneskih, zlasti o zgornji meji, izplačanih zneskih ali stopnjah jamstva.

3.1. Transakcije, ki jih neposredno upravlja Komisija

3.1.1. Evropski mehanizem za finančno stabilizacijo (EMFS)

V svojih sklepih z dne 9. in 10. maja 2010 je Svet Ecofin predvidel obseg mehanizma v višini 60 000 milijonov EUR¹⁶. Poleg tega so bile države članice euroobmočja pripravljene po potrebi dopolniti takšna sredstva. Člen 2(2) Uredbe Sveta št. 407/2010¹⁷ omejuje neodplačane zneske posojil ali kreditnih linij, ki se odobrijo državam članicam, na kritje, razpoložljivo v okviru zgornje meje lastnih sredstev za odobritve plačil.

Na podlagi sklepov Sveta o dodelitvi finančne pomoči Unije Irski¹⁸ (do 22 500 milijonov EUR) in Portugalski¹⁹ (do 26 000 milijonov EUR) je bilo izplačanih 22 500 milijonov EUR Irski in 24 300 milijonov EUR Portugalski (preostalih 1 700 milijonov EUR portugalska vlada ni zahtevala). Zato ima EFSM preostalo zmogljivost v višini 13 200 milijonov EUR za nadaljnjo pomoč, če bo potrebna²⁰.

Euroskupina in svet ECOFIN sta se aprila 2013 odločila, da povečata tehtano povprečno zapadlost posojil EFSM z 12,5 leta na največ 19,5, s čimer državam upravičenkam ponudita možnost, da zaprosijo za podaljšanje zapadlosti posojil do leta 2026 (obrok za obrokom).

Dogodki v letu 2016

Prošnja Portugalske za podaljšanje zapadlosti posojila EFSM v višini 4,75 milijarde EUR, izplačanega Portugalski v letu 2011, ki je zapadlo 3. junija 2016, je bila prejeta 11. januarja 2016. Posojilo se je refinanciralo v treh transakcijah z zapadlostjo leta 2023 (1,5 milijarde EUR), 2031 (2,25 milijarde EUR) in 2036 (1 milijarda EUR). Po tem podaljšanju zapadlosti je tehtana povprečna zapadlost posojil EFSM Portugalski zdaj 14,9 leta.

3.1.2. Instrument plačilnobilančne pomoči (BOP)

Srednjeročna finančna pomoč EU v okviru instrumenta plačilnobilančne pomoči je bila ponovno aktivirana konec leta 2008 za pomoč Madžarski ter nato za pomoč Latviji in Romuniji za obnovev zaupanja v trge, in sicer za skupne obveznosti v višini 14 600 milijonov EUR, od tega pa je bilo izplačanih 13 400 milijonov EUR.

Dogodki v letu 2016

Madžarska je aprila 2016 odplačala svoj zadnji obrok posojila v višini 1 500 milijonov EUR. Neodplačan znesek posojil v okviru instrumenta plačilnobilančne pomoči se jev letu 2016 s 5 700 milijonov EUR zmanjšal na 4 200 milijonov.

¹⁶ Glej sporočilo za javnost o izrednem sestanku Sveta Ecofin 9. in 10. maja 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf).

¹⁷ Uredba Sveta (EU) št. 407/2010 z dne 11. maja 2010 o vzpostavitvi Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo (UL L 118, 12.5.2010, str. 1).

¹⁸ Izvedbeni sklep Sveta 2011/77/EU z dne 7. decembra 2011 o finančni pomoči Unije Irski (UL L 30, 4.2.2011, str. 348).

¹⁹ Izvedbeni sklep Sveta 2011/344/EU z dne 17. maja 2011 o finančni pomoči Unije Portugalski (UL L 159, 17.6.2011, str. 88); glej tudi popravek (UL L 178, 10.7.2012, str. 15).

²⁰ Za dodatne informacije o EFSM glej tudi poročilo Komisije o dejavnostih najemanja in dajanja posojil Evropske unije v letu 2016 (COM(2016) 387 final). Poročilo za leto 2016 bo predvidoma na voljo do oktobra 2017 na spletni strani <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

V okviru instrumenta plačilnobilančne pomoči je bilo 31. decembra 2016 na voljo še 45 800 milijonov EUR od zgornje meje v višini 50 000 milijonov EUR, in sicer za nadaljnjo pomoč, če bi bila ta potrebna.

3.1.3. Posojila za mikrofinančno pomoč (MFA)

Kot splošno pravilo sklepe o makrofinančni pomoči sprejemata Evropski parlament in Svet (člen 212 PDEU). Vendar lahko Svet sprejme sklep o predlogu Komisije, kadar razmere v tretji državi zahtevajo nujno finančno pomoč (člen 213 PDEU) in ta postopek je bil uporabljen v drugem paketu makrofinančne pomoči za Ukrajino v letu 2014.

Dogodki v letu 2016

Prvi obrok (10 milijonov EUR od 15 milijonov EUR iz sklepa) posojila, odobrenega Kirgiški republiki²¹, je bil izplačan aprila 2016.

6. julija 2016 sta Evropski parlament in Svet odločila, da zagotovita makrofinančno pomoč Tuniziji²² v obliki posojil v višini največ 500 milijonov EUR (trije obroki v višini 200, 150 in 150 milijonov EUR).

14. decembra 2016 sta Evropski parlament in Svet odločila, da zagotovita makrofinančno pomoč Hašemitski kraljevini Jordaniji²³ v obliki posojil v višini največ 200 milijonov EUR (dva obroka po 100 milijonov EUR).

Države upravičenke so odplačale 70 milijonov EUR posojil (Bosna in Hercegovina 4 milijone EUR, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija 10 milijonov EUR, Črna gora 1,34 milijon EUR, Srbija pa 54,66 milijonov EUR).

Neodplačan znesek posojil makrofinančne pomoči se je s 3 006,6 milijona EUR zmanjšal na 2 946,6 milijona EUR med 31. decembrom 2015 in 31. Decembrom 2016. Posojila za Ukrajino predstavljajo 75 % celotne izpostavljenosti posojil makrofinančne pomoči.

Razvoj dogodkov po 31. decembru 2016 (do 30. junija 2017)

Drugi obrok posojila, odobrenega Ukrajini v okviru tretjega programa MFA-III²⁴ (600 milijonov EUR), je bil izplačan aprila 2017.

Drugi obrok posojila, odobrenega Gruziji v okviru MFA (13 milijonov EUR), je bil izplačan maja 2017.

²¹ Sklep št. 1025/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o zagotavljanju makrofinančne pomoči Kirgiški republiki (UL L 283, 25.10.2013, str. 1).

²² Sklep (EU) 2016/1112 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o zagotavljanju nadaljnje makrofinančne pomoči Tuniziji (UL L 186, 9.7.2016, str. 1).

²³ Sklep (EU) 2016/2371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zagotavljanju nadaljnje makrofinančne pomoči Hašemitski kraljevini Jordaniji (UL L 352, 23.12.2016, str. 18).

²⁴ Sklep (EU) 2015/601 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2015 je zagotovil dodatno makrofinančno pomoč Ukrajini (UL L 100, 17. 4. 2015, str. 1).

3.1.4. Posojila Euratoma

Za posojila Euratoma državam članicam ali določenim upravičenim državam nečlanicam (trentuno Ruska federacija, Armenija, Ukrajina) velja zgornja meja 4 000 milijonov EUR, od katerih je bilo približno 92 % že izplačanih. 326 milijonov EUR je ostalo od 4 000 milijonov EUR iz sklepa.

Posojilo v višini 300 milijonov EUR za Ukrajino, namenjeno posodobitvi varovanja obstoječih jedrskih objektov, je bilo podpisano 7. avgusta 2013, ukrajinski parlament pa je ratificiral jamstveni sporazum 15. Maja 2014. Posojilo bo zagotovljeno v tesnem sodelovanju z EBRD, ki bo vzporedno zagotovila dodatnih 300 milijonov EUR.

Komisija je 27. maja 2015 odobrila izplačila Energoatomu v okviru posojila Euratom v višini do 100 milijonov EUR, po tem ko bo Energoatom najel posojilo EBRD v višini najmanj 50 milijonov EUR. Zaradi zamud pri izvajanju projekta do 31. decembra 2016 ni bilo izvedenega nobenega izplačila Euratom.

Ta posojila imajo koristi od državnih jamstev, ki pokrivajo 100 % neplačanih zneskov ob koncu leta.

Dogodki v letu 2016

V letu 2016 ni bilo nobenih izplačil. Bolgarija je vrnila 22,62 milijona EUR, Romunija 19 milijonov EUR, Ukrajina pa 7,1 milijona EUR.

Razvoj dogodkov po 31. decembru 2016

Prva tranša Euratom v višini 50 milijonov EUR je bila izplačana maja 2017.

3.2. Razvoj zunanjega financiranja EIB

Dogodki v letu 2016

V okviru splošnega mandata EIB, ki zajema obdobje 2014–2020, so bila na dan 31. decembra 2016 podpisana posojila v skupnem znesku EUR 10 741 milijonov EUR, od katerih je bilo le 1 882 milijonov EUR izplačanih na navedeni datum, ostal pa je neplačani kapital v višini 1 893 milijonov EUR (glej Razpredelnico A3 delovnega dokumenta). Za več informacij o državah, ki jih pokrivajo mandati EIB, glej razpredelnice A1, A3 in A4 delovnega dokumenta.

Za prejšnje zunanje mandate EIB glej Razpredelnico A3 delovnega dokumenta.

Sirska vlada tudi v letu 2016 ni odplačevala obresti in obrokov posojil. EIB je za kritje teh neplačil zahtevala unovčenje jamstva iz Jamstvenega sklada (glej odstavek 5.1.3 v nadaljevanju).

Neplačani zneski na dan 31. decembra 2016 za različne instrumente iz tega oddelka so prikazani v oddelku 3 (Razpredelnica 1).

4. TVEGANJA, KRITA IZ PRORAČUNA EU

4.1. Opredelitev tveganja

Tveganje za proračun EU izhaja iz zneska neodplačane glavnice in obresti pri transakcijah, za katere jamči.

V tem poročilu se za ocenjevanje tveganj za proračun EU (neposrednih ali posrednih prek Sklada) uporabljata dve metodi:

- „Skupno krito tveganje“ temelji na vsoti skupnega zneska neodplačane glavnice na določen dan, vključno z obračunanimi obrestmi²⁵.
- Pri proračunskem pristopu, opredeljenem kot „letno tveganje za proračun EU“, se izračuna najvišji znesek letnih obveznosti plačil, ki bi ga EU morala plačati v proračunskem letu, če bi bila vsa zajamčena posojila neodplačana²⁶.

4.2. Sestava skupnega tveganja

Do leta 2010 je bilo največje tveganje v smislu skupnih kritih neplačanih zneskov povezano predvsem s posojili, odobrenimi tretjim državam. Od leta 2011 je finančna kriza močno vplivala na javne finance držav članic, kar je privedlo do večje kreditne aktivnosti EU, da bi podprla potrebe držav članic po javnem financiranju.

Posledično se je spremenila sestava tveganja. Na dan 31. decembra 2016 je 64 % skupnega neplačanega zneska²⁷ izhajalo iz transakcij najemanja posojil, povezanih s posojili državam članicam, ki se krijejo neposredno iz proračuna EU (v primerjavi s 45 % na dan 31. decembra 2010).

4.3. Letno tveganje, ki se krije iz proračuna EU

V zvezi z neplačanimi posojili na dan 31. december 2016 (glej razpredelnico 1 zgoraj) bi najvišji znesek, ki bi ga morala EU plačati v letu 2017 (neposredno in prek Sklada), *če bi bila vsa* zajamčena posojila neodplačana, znašal 5 777 milijonov EUR. Ta znesek predstavlja odplačila glavnice in obresti od zajamčenih posojil, ki zapadejo leta 2017, ob predpostavki, da neodplačana posojila ne zapadejo predčasno (za podrobnosti glej Razpredelnico A4 v delovnem dokumentu).

4.3.1. Izpostavljenost držav članic

V letu 2017 bo EU nosila največje letno tveganje, povezano z dejavnostmi z državami članicami, in sicer v višini 2 858 milijonov EUR (49,5 % skupnega letnega tveganja). To tveganje se nanaša na:

- (a) posojila EIB in/ali posojila Euratoma, ki so bila odobrena pred pristopom države članice k EU,
- (b) posojila, odobrena v okviru aranžmaja za odpravljanje težav v plačilni bilanci, in

²⁵ Glej Razpredelnico 1 v poročilu.

²⁶ Pri tem izračunu se predpostavlja, da neodplačana posojila ne zapadejo predčasno, tj. upoštevajo se samo zapadla plačila (glej razpredelnici 2 in 3 poročila in Razpredelnico A4 delovnega dokumenta).

²⁷ Glej razpredelnico 1.

(c) posojila, odobrena v okviru sheme EFSM.

Razpredelnica 2: Razvrstitev držav članic glede na letna tveganja za proračun EU v letu 2017 (v milijonih EUR)

Razvrstitev	Država	Posojila	Največje letno tveganje	Ponder države glede na letno tveganje držav članic	Ponder države glede na skupno letno tveganje držav članic in držav nečlanic
1	Romunija	a+b)	1 453,75	50,9 %	25,2 %
2	Irska	c)	607,25	21,2 %	10,5 %
3	Portugalska	c)	591,22	20,7 %	10,2 %
4	Bolgarija	a)	73,39	2,6 %	1,3 %
5	Hrvaška	a)	38,01	1,3 %	0,7 %
6	Latvija	a+b)	26,34	0,9 %	0,5 %
7	Češka	a)	25,93	0,9 %	0,4 %
8	Poljska	a)	21,53	0,8 %	0,4 %
9	Slovaška	a)	14,24	0,5 %	0,2 %
10	Litva	a)	4,42	0,2 %	0,1 %
11	Madžarska	a)	2,12	0,1 %	0,04 %
Skupaj			2 858,20	100 %	49,5 %

4.3.2. Izpostavljenost tretjih držav

V letu 2017 bo Sklad nosil največje letno tveganje, povezano z izpostavljenostjo do tretjih držav, v višini 2 918,8 milijona EUR (50,5 % skupnega letnega tveganja). Tveganje, povezano s tretjimi državami, se nanaša na posojila EIB, makrofinančno pomoč in posojila Euratoma (podrobnosti so vključene v Razpredelnici A2b delovnega dokumenta). Sklad krije zajamčena posojila tretjim državam z zapadlostjo vse do leta 2042.

Spodaj je razvrščenih deset držav (od osemindesetih) z največjimi zneski za vračilo v letu 2017. Ti znašajo 2 415 milijonov EUR ali 83 % letnega tveganja, povezanega s tretjimi državami, ki ga nosi Sklad. Gospodarski položaj teh držav je analiziran in obrazložen v točki 3 delovnega dokumenta. Kreditna sposobnost, kot so jo ocenile bonitetne agencije, je navedena tudi v tabeli za posamezno državo.

Razpredelnica 3: Razvrstitev 10 tretjih držav z največjo izpostavljenostjo glede na letno tveganje za proračun EU v letu 2017 (v milijonih EUR).

Razvrstitev	Država	Največje letno tveganje	Ponder države glede na letno tveganje tretjih držav	Ponder države glede na skupno letno tveganje držav članic in držav nečlanic
1	Turčija	1 025,74	35,1 %	17,8 %
2	Tunizija	283,98	9,7 %	4,9 %
3	Egipt	278,37	9,5 %	4,8 %
4	Maroko	221,09	7,6 %	3,8 %
5	Srbija	204,78	7,0 %	3,5 %
6	Južna Afrika	99,73	3,4 %	1,7 %
7	Ukrajina	88,12	3,0 %	1,5 %
8	Libanon	85,15	2,9 %	1,5 %
9	Brazilija	65,14	2,2 %	1,1 %
10	Bosna in Hercegovina	62,94	2,2 %	1,1 %
Skupaj (prvih 10)		2 415,03	82,7 %	41,8 %

5. JAMSTVENI SKLAD ZA ZUNANJE UKREPE

5.1. Aktivacija jamstev

5.1.1. Plačila iz gotovinskih sredstev

Proračun EU začasno krije dolžniške obveznosti na dan zapadlosti, če dolžnik pravočasno ne odplača posojila EU. Če dolžnik zamuja s plačili EU, Komisija črpa svoja gotovinska sredstva, da prepreči zamude in z njimi povezane stroške servisiranja pri posojilnih transakcijah²⁸.

Ker se večina izdatkov opravi v prvem četrtletju vsakega leta, je odplačevanje dolgov strukturirano za mesece, ki sledijo temu obdobju, kot tudi za začetek vsakega meseca, ko so gotovinski saldi najvišji.

Leta 2016 so bila uporabljena gotovinska sredstva v višini približno 1 milijona EUR za omejeno obdobje 16 dni zaradi tehničnega neplačila enega od dolžnikov.

5.1.2. Plačila iz proračuna EU

Če ena ali več držav članic ne izpolni svojih zakonskih obveznosti in so lastna sredstva EU nezadostna, lahko Komisija uporabi razpoložljiva proračunska sredstva EU in prednostno odplača dolgove pred drugimi neobveznimi odhodki. Če to ni zadostno, zakonodaja EU v skladu z večletnim finančnim okvirom obvezuje države članice, da zagotovijo dodatne prispevke za odplačilo dolga in uravnotežijo proračun do največ 1,20 % BND EU. Če je potrebno, zakonodaja EU državam članicam omogoča, da prispevajo k proračunu EU ne glede na njihov delež.

Ker v letu 2016 ni bilo neplačil s strani držav članic, se odobritve iz proračuna niso zahtevale.

5.1.3. Unovčenje jamstev iz Sklada in izterjave

Če prejemnik posojila tretji državi, ki ga je odobrila ali za katerega jamči EU, zamuja z odplačili, se neplačilo krije z unovčenjem jamstev iz Sklada v treh mesecih od zahtevka.

Zneski, katerih unovčenje je zahtevala EIB, so bili dvignjeni z računa Jamstvenega sklada, potem ko so to odobrile službe Komisije. Ko EU izvede plačilo na podlagi jamstva EU, se na EU prenesejo pravice in pravna sredstva EIB²⁹.

EIB v imenu EU izvede postopke izterjave v zvezi s prenesenimi vsotami³⁰.

Posojila EIB za projekte v Siriji

²⁸ Glej člen 14 Uredbe Sveta (EU, Euratom) št. 609/2014 z dne 26. maja 2014 o načinih in postopkih za dajanje tradicionalnih lastnih sredstev ter lastnih sredstev iz naslovov DDV in BND na razpolago ter ukrepov za zagotavljanje denarnih sredstev (UL L 168, 7.6.2014, str. 39).

²⁹ Glej člen 8.7 Sklepa št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o odobritvi jamstva EU Evropski investicijski banki za izgube pri financiranju v podporo naložbenim projektom zunaj Unije.

³⁰ Za več informacij o postopkih izterjave glej tudi sporazum o izterjavah, ki sta ga podpisale Evropska unija in Evropska investicijska banka 25. julija 2014, ki predpisuje metode in postopke za vračilo plačil, ki jih je izvedla EU v okviru jamstev, podeljenih EIB v primeru izgub zaradi finančnih operacij v podporo naložbenim projektom zunaj EU.

Od decembra 2011 sirska vlada EIB ni plačala nekaterih obresti in obrokov posojil. Ker uradni zahtevki za plačilo niso bili uspešni, je EIB maja 2012 zahtevala unovčenje jamstva iz Sklada. Potek zahtevkov za unovčenje jamstev iz Sklada, ki ustrezajo neodplačanim posojilom Sirije, je prikazan v Razpredelnici 4a.

Razpredelnica 4a: Zahtevki za unovčenje jamstev iz Jamstvenega sklada za neodplačana posojila v Siriji (v milijonih EUR)

Leto (dvig iz računa Jamstvenega sklada na dan)	Število plačanih zahtevkov za unovčenje jamstev	Znesek zapadlih obrokov	Kazni in obračunane obresti ³¹	Izterjani znesek	Skupaj
2012	2	24,0	0,0	2,2	21,8
2013	8	59,3	1,4	0,0	60,7
2014	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2015	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2016	12	103,8	2,4	0,0	106,2
Skupaj	38	304,4	6,8	2,2	309,1

Na dan 31. decembra 2016 je skupni znesek neodplačane glavnice zajamčenih posojil Siriji znašal 555 milijonov³² EUR, zadnje posojilo pa zapade leta 2030.

TAV Tunisie S.A. (Letališče Enfidha)

EIB je 29. junija 2016 zahtevala unovčenje jamstva EU v okviru mandata za zunanja posojila v zvezi s posojilom družbi TAV Tunisie (letališče Enfidha).

Evropska komisija je 29. septembra 2016 plačala 4,65 milijona EUR (plačilo zamudnih obresti) EIB za navedeni zahtevek za vnovčenje, ki je trenutno predmet razprave z EIB.

Zahtevek za vnovčenje jamstev iz Sklada, ki je enak neodplačanim posojilom za TAV Tunisie S.A. (letališče Enfidha), je predstavljen v Razpredelnici 4b.

³¹ EIB zahteva plačilo kazni in obračunanih obresti šele pri drugem zahtevku za plačilo za vsako posojilo posebej, obračunajo pa se od datuma zapadlosti plačila do datuma plačila iz Jamstvenega sklada.

³² To vključuje znesek v višini 304,43 milijona EUR (glavnica + obresti), ki ga je že zahtevala EIB.

Razpredelnica 4b: Zahtevki za vnovčenje jamstev iz Sklada v zvezi z družbo TAV Tunisie S.A. (letališče Enfidha) (v milijonih EUR)

Leto dviga	Število plačanih zahtevkov za unovčenje jamstev	Znesek zapadlih obrokov	Kazni in obračunane obresti ³²	Izterjani znesek	Skupaj
2016	1	4,56	0,09	0,00	4,65
Skupaj	1	4,56	0,09	0,00	4,65

Na dan 31. decembra 2016 je skupni znesek neodplačane glavnice zajamčenih posojil za družbo TAV Tunisie S.A. (Letališče Enfidha) znašal 64,4 milijonov EUR³³, zadnje posojilo pa zapade leta 2028.

Razvoj dogodkov po 31. decembru 2016 (do 30. junija 2017)

Do konca junija 2017 je bilo prejetih šest zahtevkov za vnovčenje jamstev v zvezi s Sirijo za skupni znesek 28,38 milijona EUR (vključno z obrestmi in kaznimi) in en dodaten zahtevek za vnovčenje jamstev v zvezi s TAV Tunisie S.A. (letališče Enfidha) za skupni znesek 2,21 milijona EUR (vključno z obrestmi in kaznimi).

5.2. Razvoj Sklada

V skladu z uredbo o Jamstvenem skladu mora Sklad doseči ustrezno stopnjo (ciljna stopnja) v višini 9 % skupnih neplačanih obveznosti do virov sredstev iz vsakega posla, povečanih za obračunane obresti. Vzpostavljen je mehanizem oblikovanja rezervacij, ki zagotavlja doseganje ciljne stopnje.

Na podlagi mehanizma oblikovanja rezervacij je bilo iz proračuna EU februarja 2016 v Sklad vplačanih 257,12 milijona EUR, februarja 2017 pa je zadevno vplačilo znašalo 240,54 milijona EUR.

Na dan 31. decembra 2016 so neto sredstva³⁴ Sklada znašala 2 505,14 milijona EUR. Razmerje med neto sredstvi in neplačanimi obveznostmi do virov sredstev³⁵ (29 365,98 milijona EUR) je bilo v smislu uredbe o Jamstvenem skladu manjše od ciljnega zneska. Zato se je v predhodnem predlogu proračuna EU za leto 2018 upoštevalo oblikovanje rezervacij v višini 137,80 milijona EUR.

V času srednjeročnega pregleda mandata EIB za zunanja posojila bi bilo treba opraviti pregled za oceno glavnih parametrov Sklada, zlasti ciljne stopnje. Zunanji izvajalec je opravil oceno Jamstvenega sklada, pri čemer je upošteval profil tveganja Sklada in njegovo učinkovitost v luči poteka zunanjega financiranja, ki se krije iz Sklada, in s tem povezanih

³³ To vključuje znesek v višini 4,56 milijona EUR (vključno z obrestmi), za katerega je EIB že zahtevala unovčenje jamstva.

³⁴ Skupna sredstva Sklada minus obračunane obveznosti (pristojbine EIB in revizijske pristojbine).

³⁵ Vključno z obračunanimi obrestmi.

tveganj. Poročilo je bilo sprejeto avgusta 2016, glavni zaključek pa je bil, da se ciljna stopnja 9 % še vedno šteje za optimalno za raven tveganja portfelja posojil, tudi po scenariju za dodatno znižanje na glavnih dolžnikov. Zato ciljna stopnja 9 % ostaja nespremenjena.

6. EVROPSKI SKLAD ZA STRATEŠKE NALOŽBE (EFSI)³⁶

Jamstvo EU krije dejavnosti financiranja in investicij, ki jih podpišeta EIB v okviru dela za infrastrukturo in inovacije ter EIS v okviru dela za MSP³⁷. Del teh dejavnosti krije jamstvo EU, del pa se izvede na tveganje skupine EIB.

V skladu s členom 12 uredbe o EFSI Jamstveni sklad EFSI predstavlja likvidnostno rezervo, iz katere se poplača EIB, če pride do unovčitve jamstva EU. V skladu s sporazumom o EFSI med EU in EIB se unovčitve jamstva izplačajo iz Jamstvenega sklada EFSI, če njihov znesek presega sredstva, ki jih ima EIB na voljo na računu EFSI. Račun EFSI, ki ga upravlja EIB, je bil vzpostavljen za zbiranje prihodkov EU iz naslova operacij EFSI v sklopu jamstva EU in izterjanih zneskov ter, odvisno od razpoložljivega stanja, za izplačilo unovčitev jamstva EU.

V Jamstvenem skladu EFSI so rezervacije oblikovane progresivno, pri čemer se upošteva povečanje izpostavljenosti jamstva EU.

Sredstva Jamstvenega sklada EFSI neposredno upravlja Komisija, vlagajo pa se v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja, pri čemer se upoštevajo ustrezna bonitetna pravila.

Dogodki v letu 2016

Izpostavljenost EU iz naslova jamstva v zvezi z izplačanimi zapadlimi operacijami EFSI skupine EIB je na dan 31. decembra 2016 znašala 4 392 milijonov EUR od proračunske obveznosti v višini 16 milijard EUR, za katero jamči EU (člen 11 uredbe o skladu EFSI). Znesek v višini 4 392 milijonov EUR je evidentiran kot pogojna obveznost v pojasnilih k računovodskim izkazom EU za leto 2016.

V okviru dela za infrastrukturo in inovacije je zapadla izplačana izpostavljenost, krita z jamstvom EU, znašala 4,02 milijarde EUR, od katere je bilo 3,98 milijarde namenjene dolžniškemu poslu in 0,04 milijarde EUR operacijam v zvezi z lastniškim kapitalom³⁸.

Ob koncu leta 2016 je skupna zapadla izpostavljenost v okviru dela za MSP, krita z jamstvom EU, znašala 369,7 milijona EUR, od česar je bilo 364,8 milijona EUR namenjeno operacijam jamstva in 5 milijona EUR operacijam v zvezi z lastniškim kapitalom.

³⁶ Uredba (EU) 2015/1017 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2015 o Evropskem skladu za strateške naložbe, Evropskem svetovalnem vozlišču za naložbe in Evropskem portalu naložbenih projektov ter o spremembi uredb (EU) št. 1291/2013 in (EU) št. 1316/2013 – Evropski sklad za strateške naložbe („Uredba EFSI“). UL L 169, 1.7.2015, str. 1.

³⁷ Mikro, mala in srednja podjetja (MSP)

³⁸ Ob koncu leta 2016 je skupna (izplačana in neizplačana) izpostavljenost po pogodbah v portfelju za infrastrukturo in inovacije, ki je upravičena do jamstva EU, znašala 13,38 milijarde EUR, od katere je bilo 12,84 milijarde namenjene dolžniškemu poslu in 0,54 milijarde EUR operacijam v zvezi z lastniškim kapitalom. Vendar so bile zaradi kritja tranše prve izgube jamstva EU morebitne izgube za proračun EU v okviru dela za infrastrukturo in inovacije omejene na 10,6 milijarde EUR.

Neto sredstva Jamstvenega sklada so na dan 31. decembra 2016 znašala 1 020 milijonov EUR.

Ob koncu leta 2016 so skupne kumulativne odobritve v okviru EFSI znašale 21,3 milijarde EUR v 28 državah članicah, od česar je 14,2 milijarde EUR odobrila³⁹ EIB (121 operacij), 7,1 milijarde EUR pa Evropski investicijski sklad (225 operacij). Na splošno je to precejšnje povečanje v primerjavi z letom 2015, ob koncu katerega so skupne odobritve znašale 1,2 milijarde EUR.

Za več informacij o upravljanju jamstvenega sklada EFSI glej zadnjo različico poročila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu računskemu sodišču o upravljanju jamstvenega sklada evropskega sklada za strateške naložbe⁴⁰ in z njimi povezani delovni dokument.

³⁹ Razlika med skupnimi odobritvami in izpostavljenostjo po pogodbah je odvisna od več dejavnikov, pri slednji je na primer izključen delež EIB v operacijah v zvezi z lastniškim kapitalom, in razlik zaradi poplačil in uporabljenih deviznih tečajev.

⁴⁰ Zadnja različica - COM(2017)326 final z dne 16.6.2017.